עז: חלון פרק שביעי עירובין

מקצת עלין מגולין. משום שבת נקט לה כך פי' בקונטרס ופריך כיון דכל העב מכוסה ואין מגולה אלא מקצת עלין דומה לספל שיש לו אוזניים וא"ת והא משמע ברים כל הכלים (שבת דף קכג.) דלרבנן דר"א בן תדאי דאית להו עלעול מן הצד שמיה עלעול פוגלא מלמטה למעלה אסור שהעב הוא למטה מ"ש מצנין שמקצת עלין מגולין דשרי ולא חציב אפי' עלעול מן הצד אע"פ שהעב תחת העלין כולו מכוסה וי"ל דמ"מ קל להגביהו ולנערו מן העפר יותר מכשהוא מונח מלמטה למעלה וא"ת דמשמע הכא דניעור לא חציב עלעול מן הצד מדשרינן מקצתה מגולה אפילו לרבנן וכמה משניות דשרו לנער כדתנן פרק במה טומנין (שם מט.) ג)נוער את הכסוי והן טופלות ומעות שעל גבי הכר מנער את הכר והן טופלות ג) ואכן שעל פי החבית מטה על צידה והיא טופלת ג) וא"כ אמאי אסר רב בפרק כירה (שם דף מג:) גבי מת המוטל באמה להופכו ממיטה למיטה משום דעלעול מן הצד שמיה עלעול אע"ג דמנית אסרינן בפרק טוטל (שם דף קמב:) מטעם בפים לדבר האסור מת בשבת הוי כמו שכח וכל דבר שדעתו ליטלו בשבת ולא להניחו בו כל השבת אפי' מנית חציב כשוכח כי ההיא דנוער את הכסוי והן טופלות אע"פ שבמתכוין כיסה בדבר שאינו ניטל ואומר ר"י דשאני עלעול דמת שעיקר עלעול לצורך המת עצמו הוא איסור ולא דמי לכל הני שעושה העלעול לצורך היתר ולא לצורך איסור כמו לפת ולנון שאין צריך לעלעול עפר וכן גבי גיזי צמר ומעות ואכן א"ל לעלעולם להכי לא חייבי בפרק כירה (שם דף מג:) גבי פלוגתא דרב ושמואל אלא הכא דר' יהודה בן לקיש (ג) דחמיה ליה ולא חייבי עלה פלוגתא דר"א בן תדאי ורבנן והשתא אתי שפיר דלא תיקשי הכא דרב אאמרי כי רב בפרק חולין (שם דף קמא.) דמשמע דשרי דלא שמיה עלעול כי זה אינו נראה לומר דפליגי ואור"י אע"ג דקי"ל בעלמא דעלעול מן הצד לא שמיה עלעול דברים כל הכלים (שם דף קכג.) פשיק רב נחמן בר"א בן תדאי בההוא דמת הלכה ברב דאסר דקי"ל הלכה ברב באיסורי ומדמסיק עלה דכולי עלמא עלעול מן הצד שמיה עלעול פירוש ר' יהודה בן לקיש ורבנן והוה מצי למימר לא שמיה עלעול ולאוקמי פלוגתייהו בעלעול גמור ואין להאריך כאן: **אי הבי אפ"ר צורי נמי.** משמע הכא דכל פולמות ניטלין בשבת בין מצרי ובין צורי ותימה דבפ"ק (דף ט:) משמע דפולם של עלייה אסור לטלטל ולא שרי התם אלא פולם של שוכך משום דשוכבו מוכיח עליו ואפ' הטוי פולם של עלייה אסר התם לגיסנא בתרא דבני ר' חייא ועוד דר' חייא גופיה דאסר התם משמע בשמעתין דשרי דס"ל פולמות של בגל צריכין קבע ודוחק להעמיד בפולם של שוכך ואין נראה נמי להעמיד הך דשמעתין ברב חנן בר אמי דמפרש התם ד)דברה"ר פליגי אבל ברה"י מותר דלית הלכתא הכי אלא ברב קי"ל דאמר כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפי' בחדרי חדרים אסור וכן פסק במגילת סתרים ואור"ת דהכא בפולמות של בית שדרך לטלטל מזרח לזרח ולא דמי לפולמות של עלייה שהם גדולים וחזו לטייח בהן גגו וכן פולמות של שוכך וה"ר אברהם מפרש דהתם בי"ט שמוליך הפולם ברה"ר ורואין אותו ואומר להטיח גגו הוא צריך וכיון דאסור בהר"ר אסור בחדרי חדרים אבל בשבת דאין רגילות להוליכו ברה"ר לא גזור בחדר ולפי פירוש זה אסור לטלטל פולמות אלנו בי"ט: **אם** יש באיצטבא התחתונה ארבעה ממעט. פי' בקונט' אורך ארבעה וכה נתמעט גובהו של כותל מעשרה ומשמע דלא בעי ד' על ד' וכן פירש פולם ששליבותיו פורחות כעין פולמות אלנו אורך החוזקים יכול להיות ארבעה אבל אין רחבים ארבעה שעושין כמין מקלות דקים ותימה דבסמוך בענין שיגיע פולם עד רחש הכותל דבעי פולם י"ד או ז' ומשהו ואין לומר דהתם בדלית ביה ד' דתמה פולם בחבר ד' מיירי אלא היכא דקאמר דל' אמה שהוא כמו גבי זה דשוב ד' וכן משמע דקאמר לקמן (דף עח.) פולם מכאן ופולם מכאן וקשין באמצע מהו חקק להשליש בכותל בכמה) משמע דבעי רחב ארבעה ודוחק לומר דהא דבעינן שיגיע לרחש הכותל ולא סגי במה שמיעטו אחיי כשם כן זה לזה ג' ושליבה התחתונה נמי גבוה מן הארץ שלשה דהוי מיעוט כאויר ולא שמיה מיעוט ומפרש ר"י דהכא בעינן ארבעה על ארבעה שיהא ראוי לעמוד ולהתעכב עליו ולעלות על הכותל ולהכי לא בעינן אלא שיתמעט הכותל מעשרה אבל לקמן בעי שיגיע עד רחש הכותל לא אחיי ברחב ד' על ד' ופולם ששליבות פורחות לא כעין פולמות (ד) אלא כעין מדרגות שקורין גרד"ש ולא כעין מדרגות של אבנים שעושין כמין סטיו לפנים מסטיו אלא המדרגות בולטין זה על גב זה שם חלל ואויר בין שליבה לשליבה וזהו ל' פורחות כמו נמצא בכפ פורח על גבי אמה יסוד ואמה סובב דפרק קדשי קדשים (זבחים סב:) והשליבות רחבות ארבעה על ארבעה ולהכי ממעטו ואיצטריך לאשמעינן באיצטבא ובפולם ששליבותיה פורחות דאי אשמעינן באיצטבא הוה אמינא דפולם שאין (ה) התחתונה ארבעה ויש בעליונה ארבעה אפי' יש בין זה לזה אלשה ממעטו דלא חציב מיעוט באויר כיון דמאחורי הפולם מחובר הכל יחד דהוי כאיצטבא אחת ואי אשמעינן פולם הוה אמינא דאיצטבא אפי' אין בין זה לזה ג' הוי מיעוט באויר דאין האיצטבא התחתונה מבטלת האויר ולא חציבא כפולם כל שהוא דחזי לעלייה ומבטל האויר שתחת הזיז ור"ת מפרש דהא דבעי שיגיע פולם (ו) על רחש הכותל היינו בפולם שאין קבוע ואין נראה לר"י דגבי לול הפתוח לעלייה מיבעיא לן לעילו) אי צריך פולם קבוע או לאו אמאי דבכל דוכתא בעינן פולם קבוע ועוד אלינו קבוע כיון דיטול בשבת אפי' מגיע עד רחש הכותל אין לו להועיל כמו חריץ שכין שתי חצירות דתנן לקמן) אפי' מלא קש או תבן מערבין שיש ואין מערבין אחד לפי שאין קבוע שם ועתיד ליטלו: אלא

שמקצת עלין מגולין אינו חושש [א]לא משום כלאים ולא משום מעשר [ב]ולא משום שביעית [ג]וניטלין בשבת לא צריכא דבעי מרא וחצינא: סולם המצרי אינו ממעט והצורי ממעט: היכי דמי סולם המצרי אמרי דבי רבי ינאי [ד]כל שאין לו ארבעה חווקים אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי מאי טעמא דסולם המצרי דלא ממעט אמר ליה לא שמיע לך הא דאמר רב אחא בר אדא אמר רב המנונא אמר רב משום דהוה ליה דבר שניטל בשבת וכל דבר שניטל בשבת אינו ממעט אי הכי אפי' צורי נמי [ה]התם כובדו קובעו אמר אביי [ו]כותל שבין שתי חצירות גבוה עשרה טפחים והניח סולם רחב ארבעה מכאן וסולם רחב ארבעה מכאן ואין בין זה לזה שלשה טפחים ממעט שלשה אינו ממעט ולא אמרן אלא דלא הוי כותל ארבעה אבל הוי כותל ארבעה אפילו מופלג טובא נמי אמר רב ביבי בר אביי [ז]בנה איצטבא על גב איצטבא אם יש באיצטבא התחתונה ארבעה ממעט אי נמי אין בתחתונה ארבעה ויש בעליונה ארבעה ואין בין זה לזה שלשה ממעט ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה [ח]סולם ששליבותיו פורחות אם יש בשליבה התחתונה ארבעה ממעט אי נמי אין בשליבה התחתונ' ארבע' ויש בשליבה העליונה ארבעה ואין בין זה לזה שלשה ממעט ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה

זיז

שליבות שלנו שיש אויר בין מווקיהן והיינו פורחות שפורחות זו על זו וזקפו אצל הכותל: **אם יש בשליבה התחתונה ארבעה.** וכה נתמעט הכותל מעשרה ממעט: **אי נמי כו'.** כדפרישית גבי איצטבא ושליבה תחתונה נמי כשאין מונבלת מן הקרקע שלשה קאמר:

מקלא עלין מגולין. משום שבת נקט ליה דבעי למיתני ניטלין בשבת שנוטלן ואוחזן בעלין שלהן: **אינו חושש.** משום כלאי הכרם: **ולא משום שביעית.** אם שנה שביעית היא: **ולא משום מעשר.** לשמא נשרש וימוסף ואם היה חושש למעשר צריך לעשר את תוספתו ליכא למיחש להכי דלא נשרש: **מרא.** פרש"י"ר: **חצינא.** דולדוי"ר"ל: **סולם המצרי.** הואיל וקטן הוא וגוף ניטלו משם אינו ממעט: **חווקין.** לישקלוני"ש: **כובדו קובעו.** (ו) ומתוך שהוא כבד אין נוטלין אותו משם ולא משום איסור אלא אצל יש כל"ל והד"ל: (ג) תוס' ד"ה מקלא וכו' דר' יהודה בן לקיש ורבנן דדמית: (ד) ד"ה אם יש וכו' לא כעין פולמות שלנו אלא כעין: (ה) בא"ד היה אמינא דסולם שאין בשליבה. התחתונה: (ו) בא"ד דבעי שיגיע סולם עד רחש הכותל:

לעזי רש"י

פרש"י"ר [פרשי"ר]. מערר. דולדוי"ר"א [דולדוי"ר"א]. מעצר (מעין גרזן). אישקלוני"ש או שקלוני"ש [אישקלוני"ש]. כדרגות. גרד"ש [גרד"ש]. מערכת מדרגות.

מוסף רש"י

שמקצת עליו מגולין. הא דנקט מקצת עליו מגולין משום ניטלין בשבת נקט לה ולא משום מידי אחרינא דאי אין מקצת עליו מגולין אין לו כמה לאוחזה אלא אם כן מזיז העפר (אישקלוני"ש [אישקלוני"ש]). לא משום כלאים. אלין זו שתילה (שם [א]). ולא משום מעשר. דנימא נטלה לה אגב קרקע והרי הוא כלוקטה מתחלה ויהא צריך לעשר על הנוסף שמא יתוסף (שם [ב]). וניטלין בשבת. שאותה נמקצת עליה המגולין ולא חיים אם העפר ניחו מאליו (שם [ג]).

מסורת הש"ס

(א) לפנינו הגירסא טעמ. (ב) [שבת דף קמב:]. (ג) [שם, ד] [דף ט.], [ה] [שם ע"כ], (ו) [דף עו:], (ז) [דף עח:].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כיבדו קובעו דמתוך: (ב) ד"ה ולא אמרן אלא בכותל גר שאין בראחבו ד' שאין נוח לחלך עליו אבל יש כל"ל והד"ל: (ג) תוס' ד"ה מקלא וכו' דר' יהודה בן לקיש ורבנן דדמית: (ד) ד"ה אם יש וכו' לא כעין פולמות שלנו אלא כעין: (ה) בא"ד היה אמינא דפולם שאין בשליבה. התחתונה: (ו) בא"ד דבעי שיגיע פולם עד רחש הכותל:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com